

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
KABINET MINISTRA

Izdajatelj: Republika Slovenija Ref. št. dokumenta: 4032-3/2023/9
Številka certifikata: 4e 74 c3 b0 00Čas podpisa: 10:45, 26.09.2023
Potek veljavnosti: 06.06.2027 Podpisnik: Klemen Boštjančič

Župančičeva 3, p. p. 644 a, 1001 Ljubljana

T: 01 369 66 00

F: 01 369 66 09

E: gp.mf@gov.si

www.mf.gov.si

Številka: 4032-3/2023/9

Ljubljana: 20. 9. 2023

EVA: /

GENERALNI SEKRETARIAT
VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022) – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 15. člena Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Uradni list RS, št. 2/04, 56/08 – ZSIRB in 82/15), drugega odstavka 17. člena Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Uradni list RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 – ZBan-2 in 61/20 – ZDLGPE) in prvega odstavka 106.k člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-1O in 76/23) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je sprejela Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022), in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka vlade

Priloge sklepa:

- dopis SID banke
- Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022)

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

- SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana		
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov: /		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
– mag. Aleksander Nagode, generalni direktor Direktorata za javno premoženje, – Goran Kitić, vodja Sektorja za upravljanje javnega premoženja, – Stana Gantar, podsekretarka v Sektorju za upravljanje javnega premoženja.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva: /		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
– Klemen Boštjančič, minister, – Gordana Pipan, državna sekretarka, – mag. Aleksander Nagode, generalni direktor Direktorata za javno premoženje, – Goran Kitić, vodja Sektorja za upravljanje javnega premoženja, – Stana Gantar, podsekretarka v Sektorju za upravljanje javnega premoženja.		
5. Kratek povzetek gradiva:		
SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana, je specializirana banka z javnim pooblastilom za izvajanje spodbujevalnih in razvojnih nalog ter storitev na področjih mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, ekologije in energetike ter izgradnje infrastrukture in na drugih področjih, pomembnih za razvoj Republike Slovenije. Javna pooblastila izhajajo iz Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov, Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki, Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije, Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije za fizične osebe, Zakona o javnih financah, Zakona o poroštvi RS za financiranje investicij gospodarskih družb, Zakona o spodbujanju investicij in Zakonu o varstvu okolja. V letu 2020 so bila SID banki dana še pooblastila po Zakonu o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo ter po Zakonu o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19. V letu 2022 so bila SID banki dana tudi pooblastila na podlagi Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade. V priloženem poročilu je podrobneje opisano izvajanje teh javnih pooblastil, v obrazložitvi gradiva pa je predstavljen povzetek.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA / NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA / NE
c)	administrativne posledice	DA / NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA / NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA / NE
e)	socialno področje	DA / NE

f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	DA / NE		
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.) /				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		

SKUPAJ		
OBRAZLOŽITEV:		
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje): – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.		
II. Finančne posledice za državni proračun Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov: II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo: – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi. II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a. II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.		
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: / (Samo če izberete NE pod točko 6.a.)		
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:		
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	DA/NE	
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE		

– Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA / NE
Gradivo predstavlja informacijo vladi, glede katere sodelovanje javnosti ni potrebno.	
(Če je odgovor DA, navedite: Datum objave: V razpravo so bili vključeni: – nevladne organizacije, – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti, – občine in združenja občin ali pa navedite, da se gradivo ne nanaša nanje. Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte): Upoštevani so bili: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje: Poročilo je bilo dano Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA / NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA / NE
Klemen Boštjančič MINISTER	

PRILOGE:

- predlog sklepa Vlade Republike Slovenije z obrazložitvijo
- dopis SID banke
- Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022)

PRILOGA I

PREDLOG

Številka:

Ljubljana, ...

Na podlagi prvega odstavka 15. člena Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Uradni list RS, št. 2/04, 56/08 – ZSIRB in 82/15), drugega odstavka 17. člena Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Uradni list RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 – ZBan-2 in 61/20 – ZDLGPE) in prvega odstavka 106.k člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-1O in 76/23) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je sprejela Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022), in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka vlade

Priloge sklepa:

- dopis SID banke
- Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil, danih SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d., Ljubljana (2022)

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana

OBRAZLOŽITEV

1 SPLOŠNO

Namen poročila je predstavitev izvrševanja pooblastil, ki jih je Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RS) na podlagi različnih zakonov podelila SID – Slovenski izvozni in razvojni banki, d. d. (v nadaljnjem besedilu: SID banka). V poročilu, ki ga je pripravila SID banka in je priloga tega poročila, so podrobneje predstavljeni nameni in cilji Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Uradni list RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 – ZBan-2 in 61/20 – ZDLGPE; v nadaljnjem besedilu: ZSIRB) kot ključnega predpisa, ki ureja delovanje SID banke, ter njihovo uresničevanje, kar omogoča opredelitev nadaljnjih ukrepov za doseganje vseh zakonskih ciljev. Predstavljeni so okviri, ki določajo delovanje SID banke, poslovni model z upoštevanjem mogočih distribucijskih poti, vzvodi, ki jih ima SID banka na voljo, cenovna politika ter vloga SID banke in instrumenti, ki jih ima na voljo. Omenjeno poročilo med drugim vsebuje predstavitev izvrševanja pooblastil na podlagi Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Uradni list RS, št. 2/04, 56/08 – ZSIRB in 82/15; v nadaljnjem besedilu: ZZFMGP) ter poročilo o doseganju zastavljenih ciljev SID banke na podlagi prvega odstavka 106.k člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-1O in 76/23; v nadaljnjem besedilu: ZJF) za leto 2022. Na podlagi v letu 2010 spremenjenega ZJF se SID banki lahko neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oziroma za izvajanje ukrepov finančnega inženiringa.

2 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

2.1 Nameni ZSIRB

ZSIRB je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije 23. 5. 2008. Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, vlada pa o tem enkrat letno poroča Državnemu zboru Republike Slovenije.

Ključni razlogi za sprejetje ZSIRB ter oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili:

- učinkovito izvajanje Strategije razvoja Slovenije;
- zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja ter
- izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja.

Z ZSIRB je bilo SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

2.2 Izvajanje ZSIRB v letu 2022

Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank.

SID banka financiranje izvaja z že uveljavljenimi, aktualnim potrebam prilagojenimi in novimi instrumenti. Financiranje temelji na namenskih kreditih poslovnim bankam (global loan), neposrednih kreditih podjetjem s statusom državne pomoči oz. pomoči de minimis (predvsem v okviru instrumentov finančnega inženiringa) ali brez tega, sindiciranih kreditih, na kreditih občinam in širšemu javnemu sektorju, izvoznih kreditih, projektnem financiranju, odkupih terjatev, vstopih v dolg in drugih oblikah prevzema tveganj ter finančnih instrumentih preko Skladov skladov SID banke, ki se izvajajo posredno preko finančnih posrednikov ali neposredno preko SID banke (Sklad skladov FI 2014–2020, Sklad skladov COVID-19). Obseg in način financiranja izvaja SID banka glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen nadzor porabe sredstev danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji.

2.2.1 Razvoj novih finančnih produktov

SID banka kontinuirano ponuja produkte na naslednjih področjih: »zeleno«, raziskave, razvoj, inovacije, digitalizacija, krepitev konkurenčnosti, rast gospodarstva, na področju javne infrastrukture, razvoja lokalnih skupnosti in zagotavljanje potrebne likvidnosti v času krize (investicije, obratni kapital, ipd).

V letu 2021 je SID banka na področju lastniškega in kvazi lastniškega financiranja razvila tri dodatne produkte za financiranje slovenskih MSP-jev in malih mid-cap podjetij (do vključno 499 zaposlenih), in sicer v okviru širitve Slovenskega naložbenega programa kapitalske rasti (SEGIP). V letu 2022 je SID banka nadalje z EIF sklenila še drugi dodatek k pogodbi za širitev SEGIP. Tako se je povečal SEGIP za dodatnih 120 milijonov EUR na 220 milijonov EUR s t.i. iniciativo »SEGIP Top-Up«, v okviru katerih so se zagotovila sredstva in ustrezne pravne podlage za naslednje produkte:

- Sklad tveganega kapitala za prenos tehnologij je namenjen financiranju raziskovalnih projektov, razvoju tehnologij in intelektualne lastnine na univerzah in raziskovalnih institucijah s potencialno komercialno vrednostjo za gospodarstvo, v njihovi najzgodnejši fazi, ko so še v domeni raziskovalnih skupin na univerzah in raziskovalnih institutih,
- Sklad tveganega kapitala za finančno podporo mladim slovenskim inovativnim MSP-jem v zagonski fazi in v fazi hitre rasti, ki težko dostopajo do financiranja preko komercialnih bank in se jim tako omogoči dostop do lastniškega kapitala,
- Skladi zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih so namenjeni financiranju lastniških nasledstev v slovenskih MSP-jih in malih mid-cap podjetjih.

Vsi trije produkti lastniškega financiranja se bodo tržili in izvajali preko Evropskih investicijskih skladov (v nadaljnjem besedilu: EIF).

SID banka je v času epidemije COVIDA-19 in energetske krize delovala proticiklično. V letu 2022 je SID banka z namenom lažjega spoprijemanja podjetij s posledicami obeh kriz, tako COVID-19 kot energetske krize:

- razširila svoje programe financiranja in uvedla nov program financiranja podjetij vseh velikosti za obratna sredstva in naložbe (program OSN) brez jamstva EGF, pri tem pa pogoje financiranja prilagodila shemam državne pomoči po Začasnem okviru, ki ga je sprejela Evropska komisija za blažitev posledic Ruske agresije na Ukrajino na gospodarstvo,

- sodelovala tudi pri oblikovanju vsebine za protikrizne ukrepe finančnega inženiringa v okviru Zakona o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (v nadaljnjem besedilu: ZPGOPEK).

SID banka je v letu 2022 začela razvoj dveh novih programov, s katerima se predvideva koriščenje jamstev InvestEU, in sicer program financiranja trajnostnega razvoja ter program financiranja inovacij in digitalizacije, oba programa z jamstvom EIF iz InvestEU za dolžniško financiranje zelenega prehoda ter za digitalno transformacijo zlasti MSP, pa tudi podjetij s srednjo kapitalizacijo (midcap podjetij). Razvoj teh dveh produktov bo zaključen v letu 2023.

SID banka je tudi v letu 2022 nadaljevala s krepitvijo sodelovanja s poslovnimi bankami in hranilnicami na področju izvajanja evropske kohezijske politike.

V letu 2022 se je nadaljevalo neposredno financiranje podjetij in drugih strank v okviru ukrepov finančnega inženiringa, ki jih SID banka izvaja v sodelovanju z MGRT (zdaj Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport; v nadaljnjem besedilu: MGTŠ) in za gospodarske subjekte na področju cestnih prevozov z MZI.

Vojaški napad Rusije na Ukrajino je sprožil številne posledice za gospodarstvo, od sankcijskega okvira do fizičnih omejitev pri poslovanju s prizadetimi področji, prisotne pa so bile tudi posredne posledice, povezane z dobavnimi verigami, energetska dostopnostjo in posledično druginjo. SID banka se je odzvala na ukrepe Evropske unije in uspešno priglasila posebno shemo državnih pomoči v podporo gospodarstvu za omejitev negativnih posledic vojne v Ukrajini na poslovanje podjetij. Na tej podlagi je dopolnila program financiranja podjetij vseh velikosti za obratna sredstva in naložbe ter prevzela dejavno vlogo v okviru ZPGOPEK, tako na področju finančnega inženiringa kot pri financiranju gospodarskih subjektov na področju cestnih prevozov. Hkrati je SID banka z izdatnim kreditnim angažmajem stala ob strani posamičnim podjetjem pri reševanju posledic energetske krize.

2.2.2 Programi financiranja v letu 2022

Epidemija COVID-19, vojna v Ukrajini in posledična energetska kriza so pomembno vplivali na vsa področja delovanja SID banke, ki je tudi v letu 2022 delovala interventno in proticiklično. SID banka je na potrebe trga odgovorila tako z novimi kot s prilagoditvami obstoječih programov neposrednega in posrednega financiranja, namenjenimi pokrivanju potreb gospodarstva.

V letu 2022 je bilo aktivnih 9 programov, od tega en razvojni program ter osem razvojno-spodbujevalnih programov. Od tega je bilo šest razvojno-spodbujevalnih programov aktivnih v okviru petih ukrepov finančnega inženiringa. Z ukrepi finančnega inženiringa SID banke in MGRT ali MZI financiranja se izboljšuje dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje zlasti mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom in zadrugam. V letu 2022 je bil za posredno financiranje razvit in uveden program Kredit brez delitve tveganj s poenostavljeno pomočjo po shemi de minimis, namenjen komercialnim bankam.

Programi SID banke so prilagojeni načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Kredit brez delitve tveganj je namenjen za posredno financiranje končnih prejemnikov preko kreditnih institucij, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšni programi pa se praviloma izvajajo na podlagi shem državnih pomoči in mešanja sredstev proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke ter so zato nekoliko zahtevnejši.

Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikativnih in revolving učinkov na sredstva državnega proračuna.

3 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščen institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po ZZFMGP v povezavi s 3. členom ZSIRB zavaruje izvoz in investicije slovenskega gospodarstva in tako znižuje njegova poslovna tveganja, kar še posebej velja za srednjeročne in dolgoročne posle, saj zaradi njihove velikosti in relativne tveganosti ostaja pooblaščen institucija tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščen institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP, in tako v imenu in za račun RS izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščen institucija zavaruje v imenu in za račun RS tista komercialna in nekomercialna tveganja (netržna – nemarketabilna tveganja), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben prevzemati nekaterih tveganj in ponuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (market failure), ki jih zapolnjuje pooblaščen institucija ter tako dopolnjuje finančni trg (komplementarnost).

3.1 Zavarovanje

3.1.1 Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in zavarovanj investicij za leto 2022 je po poročanju članic Bernske unije (v nadaljevanju tudi: BU) dosegel 252,9 mrd EUR. Največji delež so v letu 2022 predstavljala zavarovanja srednjeročnih poslov v višini 70,2 mrd EUR, sledila so zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz in bančnih garancij, ki so skupaj znašala 64,3 mrd EUR. Kratkoročni individualni izvozni posli so dosegli 53,9 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 53,8 mrd EUR.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2022 znašala 899,8 mrd EUR, kar je 5,9 odstotkov več kot konec leta 2021. Povečanje je izhajalo enakovredno iz naslova vseh zavarovanih produktov.

Plačane škode so v letu 2022 znašale 4,9 mrd EUR, kar je za 13,8 odstotkov manj kot v 2021. Znižanje plačila škod so beležili skoraj vsi produkti zavarovanja, z izjemo zavarovanj investicij, ki so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 1,7-krat.

Regresi za leto 2022 so bili v obdobju zadnjih pet let sorazmerno nizki. Vrednostno so se v primerjavi z letom 2021 povečali za skoraj 70 odstotkov. Pretežni del izterjanih zneskov pripada zavarovanju srednjeročnih kreditov, le manjši del kratkoročnim terjatvam, regresi za investicije so minimalni.

Kratkoročni izvozni posli

Kratkoročni izvozni posli so v 2022 skupaj znašali 2.620 mrd USD, kar je bilo za 3,8 odstotka več kot leto prej. Kratkoročnih poslov je zavaroval največ kitajski SINOSURE, regijsko pa je bilo največ zavarovanj sklenjenih za posle v Evropi.

Kratkoročne izvozne posle predstavljajo posli z ročnostjo plačil krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Po vsebini gre večinoma za dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin. Zavarovanje kratkoročnih terjatev je tudi v 2022 sledilo trendom svetovne trgovine in se po obsegu približalo vrednostim zavarovanega prometa pred pandemijo COVID 19. Rast kratkoročnih individualnih poslov se je v letu 2022 glede na predhodno leto znižala za skoraj 15 %, kar je v večjem delu posledica rusko-ukrajinske vojne in inflacije.

Plačane škode v 2022 so znašale 1.270,7 mio EUR, kar je bilo kar 9,9 % manj kot leto prej. Največ škod je bilo plačanih iz naslova neplačil dolžnikov v Latinski Ameriki in Karibih, Podсахarski Afriki ter Rusiji in Ukrajini. Prejeti regresi so se v letu 2022 glede na predhodno leto povečali za skoraj 12,5 %.

Srednjeročni izvozni posli

Zavarovanje srednjeročnih izvoznih poslov vseh zavarovalnic (izvozno kreditnih agencij - IKA, privatnih in multilateralnih) se je na letni ravni zvišalo za 7 odstotkov.

Na področju srednjeročnega obsega zavarovanj v 2022 od IKA, je zabeležen 2,5-odstotni padec glede na predhodno leto. Zavarovanje srednjeročnih poslov se po mnenju članic IKA vrača na raven pred pandemijo COVID 19. Nekatere IKA poročajo o stagnaciji ali zmanjšanju obsega srednjeročnih poslov zaradi pomanjkanja povpraševanja (običajno manjše IKA) ali zamud pri projektih v pripravi. Pri ostalih IKA je v drugi polovici leta 2022 zaznati občutno rast srednjeročnih zavarovanj.

Spremembe v strukturi srednjeročnih poslov izhajajo predvsem iz trendov povezanih z energetskim preходом, energetiko, varnostjo in okrevanjem po krizi na področju prometa in proizvodnje.

Zavarovanje investicij

V letu 2022 je bila zabeležena 36,8-odstotna rast obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom izražena v USD, oziroma skoraj 45,3-odstotno rast izražena v EUR.

3.1.2 Mednarodno zavarovanje, ki ga izvaja SID banka

Slovensko poslovno okolje in slovenski izvoz v letu 2022

Po začasnih podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2022 slovenski izvoz blaga znašal 52,9 mrd EUR, vrednost uvoza pa 56,8 mrd EUR. Pokritost uvoza z izvozom je bila v 2022 93,2-odstotna, primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino pa je znašal 3,8 mrd EUR in je tako najvišji v zadnjih desetih letih.

Posledice vojne v Ukrajini in sankcij proti Rusiji

Vojaškemu napadu Rusije na Ukrajino februarja 2022 je sledilo več paketov obsežnih sankcij. Trgovinski del sankcij zajema okoli 36 odstotkov izvoza blaga EU v Rusijo v letu 2021 (luksuzni

izdelki, nekateri visokotehnološki izdelki, blago za uporabo v letalskem, vesoljskem in pomorskem sektorju, blago z dvojno rabo, itd.) in 57 odstotkov uvoza blaga EU iz Rusije (nafta in naftni derivati, premog, zlato in srebro, jeklo in drugi materiali, morski sadeži, alkohol, itd.; EK, 2023), ne vključuje pa trgovine z medicinskimi in farmacevtskimi proizvodi ter nekaterimi kemičnimi izdelki, ki imajo v slovenskem izvozu v Rusijo pomemben delež. Največji delež v izvozu v Rusijo in Ukrajino predstavljata proizvodnja organskih kemičnih spojin in farmacija, sledi proizvodnja električnih strojev in naprav.

Po začetku vojne v Ukrajini se je obseg blagovne menjave Slovenije z Rusijo povečal, z Ukrajino pa zmanjšal, medtem ko se je v povprečju EU menjava z Rusijo opazno zmanjšala. Nominalna vrednost slovenskega izvoza blaga v Rusijo se je v obdobju od marca do novembra 2022 medletno zvišala za 43 odstotkov, izvoz EU pa skoraj prepolovila. Na takšno razliko je delno vplivala struktura slovenskega izvoza v Rusijo, v kateri imajo proizvodi, ki so izvzeti iz sankcij, občutno večji delež kot drugi proizvodi v EU. Izvoz medicinskih in farmacevtskih izdelkov ter organskih kemičnih proizvodov, ki se je vrednostno povečal za skoraj 100 odstotkov, je imel leta 2021 v blagovnem izvozu Slovenije v Rusijo 51-odstotni delež (v EU 11 %).

Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji

Za SID banko kot pooblaščen institucijo v imenu Republike Slovenije in za njen račun velja, da (po)zavaruje tiste komercialne in nekomercialne oziroma politične (nemarketabilne) rizike, ki jih zaradi njihove narave in stopnje rizičnosti zasebni sektor v splošnem ni pripravljen prevzeti ali ima za to omejene zmogljivosti. Z zaključkom obdobja pandemije COVID 19 se svetovno gospodarstvo sooča še z večjimi negotovostmi, pri čemer prednjači vojna v Ukrajini in zaskrbljujoče posledice, ki jih ta prinaša za gospodarske subjekte. Za gospodarstva držav EU se ocenjuje, da bodo med najbolj prizadetimi. Slovenija se negativnim posledicam vojne ni mogla izogniti, saj so države EU najpomembnejše gospodarske partnerice slovenskega gospodarstva. Za Slovenijo predstavlja pomemben trg tudi Vzhodna Evropa, kjer so trgovinske vezi zaradi vojne in veljavnih ekonomskih ukrepov zoper Rusijo in Belorusijo bistveno omejene. Slovenski tradicionalni trgi na območju bivše Jugoslavije gospodarsko prav tako pretežno gravitirajo na območje EU in bodo posledično prav tako utrpeli negativne posledice iz navedenih razlogov, posredno pa tudi slovenski gospodarski subjekti, ki poslujejo v teh državah. V takšnih razmerah bodo slovenska podjetja iskala nove kupce v državah, ki jih vojne razmere v Ukrajini niso prizadele. Posledično bodo storitve SID banke še posebej pomembne, da bo izvoznikom na voljo ustrezen zavarovalni instrumentarij s katerim bodo lažje in varneje realizirali tržni premik, ki ga terja spremenjeno poslovno okolje.

Tako se zavarovanje do rizikov iz držav Vzhodne Evrope nekoliko zmanjšuje, nadomešča pa jo zavarovanje do dolžnikov iz afriških držav, ki so znanilci sprememb in opozarjajo na potencial ter priložnosti za slovensko gospodarstvo.

Obseg zavarovanih poslov

Obseg poslov je v letu 2022 znašal 2.014.457 tisoč EUR, kar predstavlja 27,6 odstotno znižanje v primerjavi z letom prej. Nižji obsegi so bili posledica izteka veljavnosti ukrepa Evropske komisije, ki je v času pandemije razglasila vse izvozne terjatve za nemarketabilne ne glede na ročnost in državo kupca. SID banka je za ta namen oblikovala program »top up« za pozavarovanje, ki so ga lahko koristile zainteresirane kreditne zavarovalnice. Ukrep je veljal do 31. 3. 2022. Dodatno je k znižanju zavarovalnih obsegov prispeval tudi izbruh vojne v Ukrajini in s tem povezana uvedba gospodarskih sankcij zoper Rusijo in Ukrajino. Posledično se je zaprla politika zavarovanj do kupcev iz Ukrajine, do ruskih oziroma beloruskih kupcev pa je ostala odprta izključno le še za zavarovanje terjatev iz naslova trgovine s hrano in za kmetijske, medicinske ali humanitarne namene. Glede na to, da so omenjene države Vzhodne Evrope predstavljale velik delež v strukturi zavarovanih poslov, je imel navedeni ukrep velik vpliv na višino zavarovalnih obsegov.

Realizirani obseg zavarovalnih poslov je v letu 2022 dosegel 11,6 odstotka najvišje možne vrednosti na novo prevzetih letnih obveznosti kot je opredeljen v ZZFMGP. V strukturi realiziranega obsega (po)zavarovanih poslov ima največji, 93,1-odstotni delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), sledi zavarovanje izhodnih investicij (4,9-odstotni delež), preostalo se nanaša na druga kratkoročna in srednjeročna zavarovanja (zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih kreditov, zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih garancij ter zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih kreditov za pripravo na izvoz).

Struktura zavarovanj po državah se po letih bistveno ne razlikuje. V letu 2022 se največji delež še vedno nanaša na zavarovalne posle v Rusiji (24,6 odstotka), sledijo Srbija (11,1 odstotka), Bosna in Hercegovina (7,5 odstotka), Turčija (5,2 odstotka), Nemčija (5,1 odstotka), Hrvaška (5,0 odstotkov), Severna Makedonija (3,4 odstotka), Ukrajina (2,5 odstotka) ter Italija in Uzbekistan (vsaka z 2,5 odstotka). Sledijo ostale države z deleži pod 2,5 odstotka.

Za zavarovanje rizikov do ruskih kupcev je značilno, da so se po uveljavitvi gospodarskih sankcij izvajale le še storitve pozavarovanja kratkoročnih terjatev, in sicer kot že navedeno izključno za humanitarno in farmacevtsko blago. Države bivše Jugoslavije veljajo za tradicionalne trge slovenskih izvoznikov, posledično so visoki tudi zavarovalni obsegi do kupcev iz teh držav. Prevladovale so izvozne transakcije s kratko ročnostjo.

Izpostavljenost

Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu 2022 znašala 535.634 tisoč EUR. K temu se skladno z ZZFMGP prišteva še izpostavljenost iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki je znašala 2.101 tisoč EUR. Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je tako dosegla 537.735 tisoč EUR ter se je v primerjavi s stanjem konec leta 2021 znižala za 39,7 odstotka.

Znesek izpostavljenosti znaša 25,06 odstotka limita, opredeljenega v Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (ZIPRS) za leti 2022 in 2023, in 1,0 odstotek limita, kot ga opredeljuje ZZFMGP.

V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2022 najvišja izpostavljenost izkazana do kupcev iz Rusije, Srbije, Belorusije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Turčije, Severne Makedonije, Uzbekistana, Ukrajine in Gane.

Druge zavarovalno-tehnične postavke

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2022 dosegle 3.645 tisoč EUR in so se v primerjavi z letom 2021 znižale za 52,7 odstotka. Nižja vrednost zavarovalnih premij v primerjavi s predhodnim letom je predvsem posledica znižanja zavarovalnih obsegov, deloma pa tudi spremenjene strukture zavarovalnih poslov.

Plačane škode so v letu 2022 znašale 1.624 tisoč EUR, kar je več kot leto prej (2021: 512 tisoč EUR). Izplačanih je bilo 12 manjših škod iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev, preostanek škode iz naslova nedelnčarskega posojila, ostalo pa izhaja iz naslova stroškov izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Obseg škod v obravnavi (vloženih odškodninskih zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2022 je znašal 855 tisoč EUR oziroma 559 tisoč EUR manj kot konec leta 2021.

Vrednost potencialnih škod v 2022 je dosegla 4.049 tisoč EUR in se je glede na leto prej povečala za 3.644 tisoč EUR. Primarno izhaja iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov ter v manjši meri iz naslova pozavarovanih kratkoročnih terjatev.

Zavarovalno tehnični rezultat je v letu 2022 dosegel 1.332 tisoč EUR (2021: 5.992 tisoč EUR).

Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 1.859 tisoč EUR (2021: 6.753 tisoč EUR).

Škodni rezultat poslovanja v obdobju od 1993 do 2023: Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do 2022 dosegel skoraj 35,0 mio EUR. Prejete premije in provizije (brez rezultatov naložb) so kljub visokim plačanim škodam predvsem v obdobju od 2012 do 2017 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

Varnostne rezerve

Varnostne rezerve pomenijo za SID banko oziroma Republiko Slovenijo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden plačila zavarovalnin bremenijo državni proračun.

Varnostne rezerve so se v letu 2022 v primerjavi s predhodnim letom zvišale za 1.859 tisoč EUR kot posledica pozitivnega rezultata poslovanja in ob koncu leta dosegle 174.870 tisoč EUR.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z ZZFMGP, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po ZSIRB in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma vsaj 20 % vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 mio EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 mio EUR.

V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 mio EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih tveganj. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 mio EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih tveganj sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015, 2017 in 2018, ko je skupaj zagotovila dodatnih 55,6 mio EUR z namenom podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov (2009), kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 108,6 mio EUR, preostali del (preko 61,6 mio EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki realizirala SID banka v obdobju 1993–2022. SID banka je v celotnem obdobju zavarovala za 21,2 milijarde EUR poslov.

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, provizij, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID

banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 61,6 milijona EUR, s čemer so rezerve konec leta 2022 dosegle višino 174,9 mio EUR.

Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2022 je bila naslednja: finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa (DVD) 95,55 odstotka, vloge pri bankah 2,3 odstotka, naložbe v kapital družb 1,7 odstotka, druga sredstva 0,3 odstotka in vpogledne vloge pri bankah 0,08 odstotka. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi.

VAR model

SID banka z uporabo modela za upravljanje tveganj (metoda tvegane vrednosti, VaR) ter na podlagi podatkov o sklenjenih zavarovanjih v imenu Republike Slovenije in za njen račun, izračunava višino potencialnih škod in ocenjuje ustreznost višine sredstev varnostnih rezerv za pokrivanje teh škod. Z uporabo omenjenega modela SID banka izračunava tudi maksimalno potencialno škodo in vpliv novih zavarovanih transakcij na višino potencialnih škod. Za izračun ocene potencialnih škod iz naslova portfelja zavarovanj se uporablja metodologija, ki temelji na verjetnosti nastanka škodnega dogodka, tako za države kot za posamezne dolžnike. Izračun verjetnosti neplačila za posamezno državo temelji na priznanih mednarodnih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila. Izračun verjetnosti neplačila za posameznega komitenta pa temelji na mednarodnih ter internih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila.

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 537.735 tisoč EUR na dan 31. 12. 2022 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se je s 95 % verjetnostjo ocenilo, da višina varnostnih rezerv zadošča za pokrivanje škod v naslednjem letu.

Vplačilo v varnostne rezerve v letu 2022 ni bilo potrebno, kajti Pravilnik o sredstvih varnostnih rezerv (Uradni list RS, št. 44/16) v 8. členu določa, da SID banka na Ministrstvo za finance poda vlogo za vplačilo v varnostne rezerve v primeru, da ocena potrebnih varnostnih rezerv dvakrat zaporedoma presega stanje obstoječih varnostnih rezerv za več kot 10 % vendar ne za manj kot 10.000.000 EUR.

Stres testi

Zaradi nastanka vojnih razmer v Ukrajini in posledično sprejetih sankcij EU do Rusije in Belorusije, je SID banka kot agent RS v letu 2022 po koncu marca pričela s kvartalnim izračunavanjem ocene tveganja zadostnosti varnostnih rezerv ob realizaciji unovčevanja škod, ki izhaja iz zavarovalnih poslov do dolžnikov iz držav Ukrajina, Rusija in Belorusija. Izračun temelji na kombinaciji (i) izračuna VaR modela v katerem so izključeni riziki iz Ukrajine, Rusije in Belorusije ter (ii) izpostavljenosti do posameznega kupca iz poslov (po)zavarovanja, v Ukrajini, Rusiji in Belorusiji.

Skupne varnostne rezerve (174,8 milijona EUR) na dan 31. 12. 2022 presegajo oceno škod celotnega portfelja izračunanega po VaR modelu (129,3 milijona EUR).

3.2 Trendi in prihodnost nemarketabilnih zavarovanj

Slovensko zavarovalno okolje

Slovensko gospodarstvo je izvozno usmerjena ekonomija, za proizvodnjo in realizacijo izvoza pa v precejšnji meri vezano tudi na globalne dobaviteljske verige. Kot odprto gospodarstvo je močno

izpostavljeno večjim negativnim zunanjim šokom tako na strani dobaviteljskih verig kot tudi na prodajni strani.

Po oceni analitikov, naj bi rast potencialnega BDP v letu 2023 in v prihodnjih dveh letih ostala solidna, k čemur bo pripomogla predvidena krepitev investicij in posledično kapitala, nekoliko pa tudi visoka stopnja zaposlenosti.

Zavarovanje – globalni trg

Glavni izzivi s katerimi se bodo ukvarjale kreditne zavarovalnice in izvozno kreditne agencije v naslednjih letih bodo verjetno podobni izzivom o katerih je bilo v preteklosti veliko govora in manj storjenega, zato se bodo morale sedaj te aktivnosti bistveno pospešiti. Pri tem je mišljena digitalizacija delovnih postopkov, ki bo bistveno povečala produktivnost in obenem »humanizirala« delovne pristope zaposlenih (delo od doma, fleksibilni delovnik). Naslednji element so ukrepi za varovanje naravnega in socialnega okolja ter učinkovito upravljanje (ESG factors – environment, social and governance).

Upoštevalo geostrateške razmere v svetu, vojne in posledično energetske krize, ki vplivajo na rast cen energentov ter kovin ter posledično ohlajanje gospodarstva se v prihodnje ne pričakuje, da bi povpraševanje po kreditnih zavarovanjih upadlo. Nasprotno, glede na povečanje rizičnosti posameznih sektorjev in implementaciji geostrateških politik velikih držav, ki vplivajo na povečanje kreditnih tveganj, se lahko pričakuje rast povpraševanja po kreditnih zavarovanjih. S tega vidika je v prihodnosti pričakovati, da bodo izvozno kreditne agencije dobile še dodatne mandate oziroma pooblastila za izvajanje interventnih oziroma proti kriznim ukrepov.

Zavarovanje SID banke

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja (v imenu in za račun države) je kakovostno in strokovno izvajanje pooblastil pooblaščenih institucij skladno z ZZFMGP in ostalim pravnim redom ter zaščita pravic in interesov države.

SID banka bo nadaljevala s procesom prenove informacijskega sistema zavarovanja v odvisnosti od odločitev prenove informacijskega sistema bančnega dela poslovanja. V tem okviru se bo srečevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala svoje delovanje čim bolj približati gospodarstvu. V 2024 in 2025 se načrtuje da bo informatiziran znaten del aktivnosti pooblaščenih institucij, ki so se izvajale ročno oziroma niso bile ustrezno avtomatizirane. Prenova se nanaša na vse korake zavarovalnega procesa: od komunikacije z deležniki, avtomatizacije poročanja, možnosti vpogledov v analitike, do obravnave poslov in njihovega odobravanja ter končno računovodskega evidentiranja.

4 SLOVENSKI NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE

SID banka je novembra 2017 z EIF, ki velja za največjega upravljavca skladov v EU, podpisala sporazum o vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian Equity Growth Investment Program), katerega cilj je lastniško financiranje MSP-jev in mid-cap podjetij v Sloveniji, ki se bo izvajalo in se izvaja preko skladov zasebnega kapitala. Slednje upravljajo upravljalci alternativnih investicijskih skladov, ki so sposobni mobilizirati tudi sredstva zasebnega domačega in tujega kapitala.

SID banka si je več let prizadevala za vzpostavitev mehanizma/platforme, ki bi v Sloveniji vzpostavila instrumentarij financiranja zasebnega kapitala, po katerem bi se sredstva zagotovila slovenskim podjetjem tako, da se maksimalno zaščiti in spodbudi slovensko gospodarstvo.

Končno je uspela prepričati EIF k vzpostavitvi programa SEGIP, s katerim se pravno zagotavlja, da bodo vsa vložena sredstva SID banke, skupaj z vzvodom EIF, prišla do slovenskih podjetij in tako krepila slovensko gospodarstvo.

Po SEGIP je bilo od začetka na voljo 100 milijonov EUR (50 milijonov EUR SID banka, 50 milijonov EIF iz EFSI Naloženega načrta za Evropo - od tega je najmanj 80 % mio EUR namenjenih slovenskim podjetjem s potencialom rasti, skupaj z zasebnimi vlagatelji pa predvidoma še več).

V letu 2021 je SID banka z EIF podpisala dodatek o širitvi SEGIP za 20 milijonov EUR za ustanovitev sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij, ki je namenjen financiranju razvoja in prenosa projektov s potencialno komercialno vrednostjo iz raziskovalne sfere v gospodarstvo. Tako je bila v sodelovanju SID banke, EIF in HBOR (hrvaško razvojno banko) vzpostavljena regionalna platforma (CEETT platforma) v višini 40 milijonov EUR, preko katere se bo s pomočjo Sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij financiralo raziskovalne projekte univerz in raziskovalnih institutov v Sloveniji in na Hrvaškem v fazi preizkusa koncepta (t. i. »Proof-of-Concept phase«) z namenom komercializacije, ter novoustanovljena podjetja, ki so nastala s prenosom realiziranih projektov iz univerz in raziskovalnih institucij v podjetja (t.i. »spin-offs/outs«). CEETT platforma predstavlja prvi primer čezmejnega sodelovanja, podprtega s sredstvi InvestEU.

V prvem kvartalu 2023 je EIF zaključila skrben pregled in izbiro med kandidati za upravljanje sklada za prenos tehnologij tako da se pričakuje vzpostavitev sklada in začetek financiranja pod pogojem mobilizacije tudi zasebnih sredstev do konca leta 2023.

V marcu leta 2022 je SID banka z EIF sklenila še drugi dodatek za širitev SEGIP (t.i. »SEGIP Top-Up«) iz prvotnih 100 milijonov EUR na 220 milijonov EUR, ki vključuje produkta za ustanovitev sklada tveganega kapitala za naložbe v podjetja v zgodnji fazi razvoja in sklade zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih.

V tretjem oziroma četrtem kvartalu leta 2019 sta bila ustanovljena dva slovenska sklada zasebnega kapitala. Tako EIF kot SID banka sta se skupaj zavezala v sklad zasebnega kapitala ALFI PE SIS vplačati 25 milijonov EUR (oba po 12,5 milijonov EUR) in v Generali Growth SIS vplačati 25 milijonov EUR (oba po 12,5 milijonov EUR), kar je sprožilo interes zasebnih vlagateljev.

Do 31. 12. 2022 (štiri leta po vzpostavitvi sicer 15-letnega programa SEGIP) so bile s strani zasebnih investorjev dane trdne zaveze za investiranje 85 mio EUR v podjetja preko skladov zasebnega kapitala, ki jih upravljata slovenska upravljavca ALFI PE d.o.o. Ljubljana in Generali Investment d.o.o. Ljubljana. Približno 75 % sredstev bosta oba sklada namenila slovenskim podjetjem v obliki lastniškega financiranja (4-kratnik sredstev SID Banke).

Finančni vzvod se zagotavlja tudi preko drugih naložb programa SEGIP. V okviru aktivnosti so-investiranja v slovenska podjetja so bile do konca leta 2022 dane trdne zaveze investorjev v višini 19 milijonov EUR, (SID Banka in EIF skupaj približno 7,5 milijonov EUR iz SEGIP, zasebni investitorji pa v višini 11,5 milijonov EUR), od teh zavez je bilo v slovenska podjetja do 31.12.2022 lastniško so-investirano 10 milijonov EUR.

V okviru aktivnosti investiranja v tuje sklade zasebnega kapitala je SID Banka že v letu 2018 podpisala zavezo za vplačilo v sklad zasebnega kapitala s fokusom lastniških vlaganj v CEE regijo, za namene lastniškega financiranja slovenskih podjetij najmanj v višini 10 mio EUR.

Po podatkih domačih in tujih upravljavcev alternativnih investicijskih skladov je interes podjetij v Sloveniji po lastniškem kapitalu v zadnjih štirih letih narasel, zlasti po zaslugi SEGIP. Širitev

SEGIP na podlagi ugotovljenih tržnih vrzeli tudi na ostalih fazah razvojnega cikla podjetja, poleg faze rasti, bo povpraševanje po lastniškem financiranju še dodatno povečalo.

RAZŠIRITEV SLOVENSKEGA NALOŽBENEGA PROGRAMA KAPITALSKE RASTI (SEGIP TOP - UP)

EIF je na podlagi sklenjenega drugega dodatka k obstoječi pogodbi med SID banko in EIF v drugi polovici leta 2022 izvedel javne pozive kandidatom za upravljanje sklada tveganega kapitala (VC sklad) in za upravljanje sklada zasebnega kapitala za družinska nasledstva (PE Nasledstva).

SID banka je skupaj z EIF v letu 2022 v okviru SEGIP Top-Up pričela tudi s predstavljanjem naložbenih strategij in struktur upravljanja obeh skladov. Sklad tveganega kapitala (VC sklad) bo nudil finančno podporo slovenskim mladim inovativnim MSP-jem v zgodnji fazi razvoja (v semenski fazi in zlasti v zagonski fazi) in fazi hitre rasti. Cilj je zlasti naslovitev tržne vrzeli na tem področju in podpora ekosistema tveganega kapitala, ki je v Sloveniji med najslabše razvitimi v EU.

5 IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA COVID-19 IZ SREDSTEV ESIF

SID Banka v okviru Sklada skladov, skladno s cilji operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, za katerega je bil v letu 2017 sklenjen sporazum o financiranju v višini 253 mio EUR med Ministrstvom za gospodarski razv in tehnologijo in SID banko, izvaja finančne produkte, ki so posredno prek finančnih posrednikov (predvsem poslovnih bank, hranilnic in javnih skladov) in neposredno preko SID banke, na razpolago slovenskim podjetjem in občinam. V letu 2022 je bila na področju energetske učinkovitosti znižana višina sporazuma za 18,27 mio EUR, na 234,73 mio EUR.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike morajo izvajalci finančnih produktov zaradi zahteve po finančnem vzvodu zagotoviti še dodatna sredstva iz drugih virov. Skupaj z zahtevo po ponovni uporabi vrnjenih sredstev evropske kohezijske politike bodo tako zagotovljena še dodatna sredstva v okvirni višini 112 mio EUR, kar pomeni, da bo podjetjem in drugim končnim prejemnikom skupaj na voljo od sklenitve sporazuma do 31. 12. 2023 več kot 346 mio EUR.

Z oblikovanjem Sklada skladov je bil tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks narejen pomemben premik v smeri prehoda iz nepovratnih na povratne oblike financiranja. Vzpostavila se je ustrezna infrastruktura ter okrepilo znanje deležnikov za koriščenje evropskih kohezijskih sredstev v še večjem obsegu v naslednji finančni perspektivi. Povratna sredstva imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda, multiplikativnih učinkov ter revolving učinka na sredstva državnega proračuna.

Namen tako oblikovanega Sklada skladov je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja.

Finančni instrumenti so oblikovani na štirih področjih, kjer obstaja tržna vrzel financiranja, in sicer: a) raziskave, razvoj in inovacije; b) konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij; c) energetska učinkovitost in d) urbani razvoj.

SID banka je aktivnosti v okviru Sklada skladov v letu 2022 izvajala pospešeno, saj je bilo že ob vzpostavitvi Sklada skladov načrtovano, da se v letu 2022 črpa četrta, zadnja tranša EKP sredstev.

Poleg izbranih finančnih posrednikov se je v neposredno izvajanje finančnih instrumentov, kjer je bilo to potrebno za uspešno črpanje in plasiranje sredstev evropske kohezijske politike končnim

prejemnikom, vključila tudi SID banka (v marcu 2019 podpisani aneks k Sporazumu o financiranju), in sicer za EKP Posojila za celovito energetske prenovi javnih stavb (razpoložljivih sredstev EKP je 6,47 milijonov EUR), EKP Posojila za urbani razvoj (razpoložljivih sredstev EKP je 4,9 milijonov EUR) ter za EKP Posojila za raziskave, razvoj in inovacije (RRI; razpoložljivih je 20,8 milijonov sredstev EKP). Z izvajanjem finančnega instrumenta RRI iz novo vzpostavljenega sklada COVID-19 je SID banka pričela v letu 2020 (na voljo 5 milijonov EUR EKP sredstev), z namenom učinkovitega odziva na posledice epidemije COVID-19.

Za področje energetske prenovi stavb javnega sektorja so preko SID banke na voljo posojila v vrednosti od 100 tisoč EUR do 15 milijonov EUR, z ročnostjo od 5 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita in z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Od začetka izvajanja do leta 2023 je bilo za izvajanje tega finančnega instrumenta na voljo skupaj približno 6,5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike.

Za področje urbanega razvoja so na voljo posojila v vrednosti od 500 tisoč EUR do 7 milijonov EUR, z ročnostjo od 3 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Od začetka izvajanja do leta 2023 bo na voljo skupaj približno 5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike za izvajanje tega finančnega instrumenta. Končni upravičenci za financiranje so zlasti mestne občine.

Za področje lastniškega in kvazi lastniškega financiranja so na voljo konvertibilna posojila in neposredne naložbe v lastniški kapital v obliki sofinanciranja z zasebnimi investitorji, ki se izvaja prek finančnega posrednika Slovenskega podjetniškega sklada. Konvertibilna posojila so na voljo v znesku do 75 tisoč EUR, z ročnostjo 5 let, z možnostjo podaljšanja za največ 2 leti ter z moratorijem 3 let.

V letu 2022 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbranih finančnih posrednic (dveh poslovnih bank) in SID banke v obsegu 65,8 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 10 mio EUR, z ročnostjo do devet let, z daljšim, do triletnim moratorijem na odplačilo glavnice ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja.

Za področje mikroposojil so bila zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem prek finančnih posrednikov (hranilnice in javnega sklada) v obsegu 55,6 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 25.000 EUR, z ročnostjo do pet let, z daljšim, do 2,5-letnim moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanja.

SID banka upravlja Sklad skladov in Sklad Skladov COVID-19 in je skupaj s sodelujočimi finančnimi posredniki ter v okviru neposrednega izvajanja od konca decembra 2018 do konca decembra 2022 sklenila 8.201 poslov v skupni višini 367,8 mio EUR (od tega 230,2 mio EUR iz virov EKP sredstev, upoštevajoč tudi njihovo ponovno uporabo pri finančnem instrumentu mikroposojil).

SID banka je v začetku leta 2023 uspešno opravila stebrno oceno pri Evropski komisiji, kar pomeni priznanje, da je SID banka sposobna zagotavljati raven zaščite finančnih interesov EU enako ravni Komisije pri neposrednem upravljanju proračuna EU. S tem je SID banka kot edina razvojno spodbujevalna oziroma finančna institucija v Sloveniji pridobila možnost kandidiranja za neposrednega izvajalskega partnerja Evropske komisije in za sklenitev pogodbe z Evropsko komisijo o posrednem upravljanju, podobno kot je izvajalski partner že Evropski investicijski sklad, Evropska banka za obnovo in razvoj ter nekatere druge nacionalne razvojne in spodbujevalne institucije v Evropi.

6 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09, v nadaljevanju ZJShemRS). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da je pridobivanje poroštrev bilo omejeno na 31. 12. 2010 in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, SID banka poroča o izvajanju le-tega, saj se aktivnosti s tem v zvezi (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravdni postopki, itd.) še vedno izvajajo, tekoče pa se spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotavljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic – predvsem zmanjšana dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poroštva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilom o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C, z argumentom, da ravno ta najbolj potrebujejo pomoč. Poleg tega shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd EUR, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio EUR jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio EUR, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih takrat trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

Na dan 31. 12. 2022 je bila pri poslovni banki aktivna še ena kreditna pogodba, s stanjem glavnice v višini 5,4 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 2,4 mio EUR.

V letu 2022 SID banka ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje izdanih jamstev Republike Slovenije (skupaj je SID banka v obdobju 2009–2022 prejela 346 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poroštrev zaradi določb ZJShemRS in uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji poroštva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS je v obdobju 2009–2022 Ministrstvo za finance izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,42 mio EUR na podlagi 298 zahtevkov za unovčenje. V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, 35/09, 43/09, 4/10, 42/10 in 105/11) opravi in vodi Državno odvetništvo Republike Slovenije.

7 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09, v nadaljevanju ZJShemFO). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditojemalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditojemalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditojemalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od septembra 2009 do 31. 12. 2010, je znašala 350 mio EUR, od tega je bilo 50 mio EUR kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditojemalcev. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljene za 84,9 mio EUR jamstvene kvote.

Na dan 31. 12. 2022 je bilo odprtih še 53 kreditov s stanjem glavnice v višini 1,7 mio EUR za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 0,85 mio EUR.

SID banka v letu 2022 ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje (v letih 2010–2022 skupaj 113 zahtevkov).

V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditojemalec v roku osmih dni od prejema poziva ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na Finančno upravo Republike Slovenije.

8 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (v nadaljevanju: ZIUZEOP, Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, 15/21 - ZDUOP, 206/21 - ZDUPŠOP in 21/23 - odl. US). Republika Slovenija v petem odstavku 65. člena ZIUZEOP pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev ter da po plačilu poroštev preveri izpolnjevanje pogojev po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (v nadaljevanju: ZIUOPOK, Uradni list RS, št. 36/20, 49/20 in 203/20 - ZIUOPDVE), na podlagi katerih je banka oziroma hranilnica (v nadaljevanju banka) odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe.

Namen 65. člena ZIUZEOP, kot interventnega ukrepa, ki je urejal odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, ki so nastale v času epidemije COVID-19, je bil bankam zagotoviti poroštvo Republike Slovenije za odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK, odobrene pravnim in fizičnim osebam. Razpoložljivi znesek poroštev Republike Slovenije za odložene obveznosti po ZIUOPOK je znašal 200 milijonov EUR.

Zakon je bil v letu 2020 kot začasni ukrep sprejet na podlagi Začasnega okvira Evropske komisije za ukrepe državnih pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID 19 (2020/C 91 I/01) z dne 19. marca 2020 (Začasni okvir) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

Kasnejše spremembe Začasnega okvira so vplivale na izvajanje poroštvene sheme ob pogoju sprejetja sprememb zakonodaje. Na 65. členu ZIUZEOP sta tako vplivala še dva protikoronska paketa PKP6 oziroma ZIUOPDVE in PKP7 oziroma ZIUOPDVE.

V letu 2022 je SID banka prejela sedem (7) zahtevkov bank za unovčitev poroštva Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP za odloge plačila kreditnih obveznosti po ZIUOPOK, od tega pet (5) zahtevkov za neporavnane odložene obveznosti kreditnojemalcev fizičnih oseb in dva (2) zahtevka za kreditne obveznosti pravnih oseb. SID banka je po formalnem pregledu izpolnjevanja pogojev za unovčitev poroštva štiri zahtevke (vsi so se nanašali na kreditne obveznosti fizičnih oseb) posredovala v plačilo ministrstvu, prisojnemu za finance, ki je nato poroštvo izplačalo v skupni vrednosti 10 tisoč EUR v breme Proračuna Republike Slovenije. Preostale tri zahtevke za plačilo so banke iz razloga poslovne odločitve umaknile.

Na stanje konec leta 2022 ni bil več v obravnavi noben zahtevek za unovčitev.

SID banka je za vsa v letu 2022 plačana poroštva Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP, v zakonskem roku šestih mesecev po plačilu poroštva banki, izvedla tudi vsebinsko podrobno preverjanje izpolnjevanja pogojev za unovčitev poroštva po ZIUZEOP in skladnost sklenjenih aneksov in kreditnih pogodb z ZIUOPOK. V opravljenem pregledu kreditne in druge dokumentacije bank ni ugotovila nepravilnosti ali odstopanj od zakonskih in/ali uredbenih pogojev za plačilo poroštva.

Končni rok za unovčitev poroštva Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP za odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK, prijavljenih v poroštveno shemo, se je za banke zakonsko iztekel konec leta 2022.

9 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSJS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju stanovanjske jamstvene sheme za mlade izhaja iz Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade (v nadaljevanju: ZSJS, Uradni list RS, št. 54/22).

Republika Slovenija v prvem odstavku 4. člena ZSJS pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu, na podlagi poročil bank. Pooblastilo SID banki obsega tudi javno objavo povabila bankam k oddaji ponudb za dodelitev jamstvenih kvot in da po poteku roka za oddajo ponudb za dodelitev jamstvenih kvot izvede oceno prejetih ponudb z vidika izpolnjevanja pogojev in meril iz zakona, uredbe ter objavljenega povabila. SID banka v imenu in za račun Republike Slovenije nato z izbranimi bankami sklene pogodbe o dodelitvi jamstvenih kvot. Zakon še določa, da bo Republika Slovenija izdajala jamstva po tem zakonu najdlje do 31. 12. 2032.

Namen ukrepa jamstva države za stanovanjske kredite je omogočiti mladim, ki prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje, lažji dostop do stanovanjskih kreditov ob jamstvu Republike Slovenije.

SID banka je v letu 2022 izvajala potrebne aktivnosti iz omenjenega pooblastila, ki so bile povezane z objavo prvega povabila bankam k oddaji ponudb za dodelitev jamstvenih kvot v juliju ter na podlagi uspešnih ponudb trem bankam in eni hranilnici v avgustu 2022 dodelila jamstvene kvote v skupni višini 28 milijonov EUR oziroma 9,33 % od 300 milijonov EUR razpoložljive kvote.

Do zaključka leta 2022 ni bil sklenjen še noben stanovanjski kredit z jamstvom po ZSJS.

10 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (v nadaljevanju: ZDLGPE, Uradni list RS, št. 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE). Republika Slovenija v četrtem odstavku 7. člena ZDLGPE pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po sklenitvi kreditne pogodbe in prejemu kreditne dokumentacije od bank formalno pregleda seznam za preverjanje pogojev, po plačilu poročstva pa preveri izpolnjevanje pogojev po navedenem zakonu, na podlagi katerih je banka odobrila kredit.

Zakon je bil v letu 2020 kot začasni ukrep sprejet na podlagi Začasnega okvira Evropske komisije za ukrepe državnih pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID 19 (2020/C 91 I/01) iz 19. marca 2020 (Začasni okvir) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

Namen ZDLGPE kot interventnega ukrepa, ki je odrazil odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, ki so nastale v času epidemije COVID-19, je bil zagotoviti potrebno likvidnost slovenskemu gospodarstvu za omilitev posledic COVID-19 in preprečiti hujšo gospodarsko škodo, in sicer z bančnimi krediti, zavarovanimi s poročstvom Republike Slovenije, ki z namenom varovanja finančne stabilnosti zagotovi ustrezno pokritje kreditnega tveganja bank.

Skupni znesek glavnice kreditnih pogodb, sklenjenih v skladu z ZDLGPE, in za katere velja poročstvo Republike Slovenije, je bil omejen na 2 milijardi EUR. Višina poročstva znaša 70 % glavnice kredita, odobrenega velikemu podjetju oziroma 80 % glavnice kredita, odobrenega mikro, majhnemu ali srednjemu podjetju (MSP), pri čemer se velikost podjetja upošteva skladno z Uredbo 651/2014/EU.

Na dan 31. decembra 2022 je skupno stanje neodplačanih glavnice kreditov znašalo 42,9 milijona EUR, za plačilo katerih Republika Slovenija kot porok jamči bankam v višini 31,5 milijona EUR. 96 % likvidnostnih kreditov po ZDLGPE, ki so še v stanju, v končno plačilo zapade v letih 2025 in 2026.

V letu 2022 je SID banka prejela dva (2) zahtevka za unovčenje poročstva Republike Slovenije za neplačane kreditne obveznosti dveh podjetij, nad katerima je bil uveden stečajni postopek. Oba zahtevka za unovčitev v skupni višini 27 tisoč EUR sta bila banki v letu 2022 tudi izplačana.

11 IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-2

SID banka je na podlagi 181. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22 in 18/23 – ZDU-1O) v letu 2022 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) št. 1210/2011.

SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov, določene s strani Evropske komisije, prejeto kupnino pa prenese na račun Republike Slovenije. Kupnina je namenjena Podnebnemu skladu, iz katerega se financirajo ukrepi, namenjeni blaženju podnebnih sprememb.

Banka je v letu 2022 kot uradna dražiteljica emisijskih kuponov (European Emission Allowances) sodelovala na 142 dražbah, na katerih je bilo prodano skupaj 2.137.500 enot pravic. Znesek kupnine je znašal 170.460 tisoč EUR.

V letu 2022 je bilo izvedenih pet dražb emisijskih kuponov za letalske prevoznike (European Aviation Allowances). Prodanih je bilo 4.500 enot pravic, znesek kupnine je znašal 366 tisoč EUR.

SID banka od leta 2020 izvaja še nalogo uradne dražiteljice, ki je določena v Delegirani uredbi Komisije (EU) št. 2019/7 o spremembi Uredbe Komisije (EU) št. 1031/2010, glede dražbe 50 milijonov nedodeljenih pravic iz rezerve za stabilnost trga za sklad za inovacije.

12 UČINKI FINANČNIH STORITEV

12.1 Struktura novih kreditov v letu 2022

Tudi v letu 2022 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska finančna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). V letu 2022 je bilo s sredstvi SID banke neposredno in v sofinanciranju s poslovnimi bankami ter prek bank posrednic sklenjenih 417 kreditov za 447,4 milijona EUR kreditov. Glede na velikost podjetij je bilo v letu 2022 skupaj financiranih 16 velikih podjetij v višini 235,2 milijonov EUR, 317 malih in srednje velikih podjetij v višini 163,9 milijonov EUR, 35 samostojnih podjetnikov v višini 4,8 milijona EUR ter 19 drugih subjektov, od tega 14 občin, v skupni višini 42,3 milijonov EUR.

12.2 Ocena učinkov na gospodarsko aktivnost

Učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskav Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 1,3 mrd EUR dodatnega BDP (v letu 2021: za 1,5 mrd EUR), 3,2 mrd EUR dodatne prodaje (v letu 2021: 3,8 mrd EUR), 1,4 mrd EUR dodatnega izvoza (v letu 2021: 1,8 mrd EUR) in podprtih okoli 7.800 novih delovnih mest (v letu 2021: okoli 9.000 novih delovnih mest).

Največji učinki so bili v letu 2022 doseženi v Koroški regiji, kjer je spodbujeni BDP glede na BDP regije znašal 1,3 %. Prednjačijo še Savinjska, Osrednjeslovenska, Obalno-kraška in Posavska regija, vse z deležem spodbujenega BDP v BDP regije višjim od 0,8 %. V Jugovzhodni Sloveniji je bil delež spodbujenega BDP v BDP regije najnižji, 0,1 %. V povprečju 2022 je bilo v regijah spodbujenega 0,7 % BDP, kar kaže na povišanje v višini 0,1 odstotne točke glede na predhodno leto.

13 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pokoronsko leto 2022 ni prineslo ugodnejšega makroekonomskega okolja, pač je z ruskim napadom na Ukrajino prineslo nova tveganja in negotovosti – izbruh energetske krize, zaprtje trgov Ukrajine, Ruske federacije in Belorusije za slovenske izvoznike, nove motnje v dobavnih in prehranskih verigah, nujno po krepitvi obrambnih zmogljivosti, nov val beguncev oziroma razseljenih oseb, povečanje kibernetских tveganj ... Izbruh energetske krize je poleg stroškovnih težav za podjetja močno pospešil že tako naraščajočo inflacijo, ta pa je povzročila izjemno rast obrestnih mer ob zaostrovanju denarne politike. To je SID banko postavilo pred vrsto novih izzivov in povzročilo, da je tudi lani opravljala dvojno vlogo – z izvajanjem interventne vloge in protikriznega financiranja je blažila posledice energetske krize in druge negativne posledice vojne v Ukrajini na poslovanje slovenskih podjetij, hkrati pa je delovala v smeri krepitve trajnostnega razvoja podjetij.

S tem je banka nadaljevala trend močne neposredne podpore gospodarstvu; skupni znesek neposrednega financiranja nebančnega sektorja se je tako v letu 2022 povišal za 15,2 odstotka na 1.382.527 tisoč EUR (2021: 1.199.698 tisoč EUR), skupni kreditni portfelj je znašal 1.692.224 tisoč EUR (2021: 1.692.025 tisoč EUR), bilančna vsota pa 2.799.708 tisoč EUR (v 2021: 2.834.032 tisoč EUR).

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007–2010, in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki finančnih storitev, je SID banka, upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, s svojimi storitvami v 2022 omogočila za:

- 3,2 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij,
- 1,3 mrd EUR BDP,
- 1,4 mrd EUR izvoza ter
- 7.800 novih delovnih mest.

Kot razvojna banka, je SID banka ponovno dokazala svoje zmožnosti hitrega odzivanja na spremembe makrofinančnih okoliščin in velik pomen SID banke za slovensko gospodarstvo.

V prihajajočem obdobju bo dostopnost do financiranja za gospodarski oziroma trajnostni razvoj še posebej pomembna. Nekatera podjetja bodo namreč potrebovala financiranje za uspešno delovanje in dodaten investicijski zagon, druga za soočanje z zahtevnimi izzivi, tudi na področju trajnostne transformacije. Pri tem bo ključnega pomena, da bodo predvsem banke znale financiranje strukturirati tako, da bodo kreditirale podjetja z uspešnimi poslovnimi modeli in ne tistih, ki poslovnih modelov nimajo prilagojenih novim razmeram. Lahko nastanejo velike sektorske razlike, ki jih je potrebno prepoznati in smiselno upoštevati. Mnoga prestrukturiranja ne bodo mogoča brez bančnih storitev, zato bodo banke nosile velik del bremena pri spodbudi gospodarstvu za prehod v bolj trajnostne oblike poslovanja. Za tovrstne ciljne programe so glede na pretekle izkušnje SID banke in izkušnje drugih institucij v tujini najbolj učinkoviti programi finančnega inženiringa. Ti omogočajo fleksibilnost in učinkovitost usmerjenega plasiranja sredstev ter hkrati zagotavljajo vzdržno javno financiranje razvoja.

SID banka si bo še naprej prizadevala biti osrednji javno-spodbujevalni finančni steber dolgoročnega razvoja slovenskega gospodarstva.

Finančno poslovanje banke:

Kljub zahtevnim razmera je tudi letu 2022 SID banka poslovala uspešno. Banka je ustvarila dobiček pred davki v višini 10 mio EUR. Nižji dobiček glede na preteklo leto je zlasti posledica enkratnih učinkov v letu 2021, povezanih s poplačilom kreditov, merjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, in nižjih neto prihodkov iz odprave oslabitev kreditov. Banka je v letu 2022 realizirala čiste obresti v višini 24,2 mio EUR, kar je za 3,8 mio EUR oziroma za 13,5 odstotka manj kot v letu 2021. Nižje čiste obresti so zlasti posledica višjih odhodkov za obresti za prejete kredite, ki so povezani z višjimi tržnimi obrestnimi merami. Čisti neobrestni prihodki so v letu 2022 znašali 2,3 mio EUR, kar je 3,4 mio EUR manj kot v letu 2021 (2021: 5,7 mio EUR). Zaostajanje je predvsem posledica nižjih čistih dobičkov iz finančnih sredstev, obvezno merjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, ki niso v posesti za trgovanje. Marža finančnega posredništva banke je znašala 0,9 %.

Konec leta 2022 je bilančna vsota SID banke znašala 2.799.708 tisoč EUR. V primerjavi s koncem predhodnega leta se je znižala za 1,2 odstotka oziroma za 34.324 tisoč EUR.

Kapital banke se je zmanjšal za 40,9 mio EUR oziroma 8,3 odstotka in je konec leta znašal 450,9 mio EUR. Glede na predhodno leto je akumulirani drugi vseobsegajoči donos manjši za 49,1 mio EUR, kar je posledica višjih tržnih obrestnih mer in s tem povezanih zmanjšanj poštenih vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po poštenu vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa. Začasno znižana raven kapitala ostaja dovolj visoka za nemoteno izpolnjevanje mandatorov banke. Banka namreč z namenom ohranjanja stalne sposobnosti interveniranja v potrebnem obsegu ves čas ohranja visoko kapitalsko ustreznost, ki je ob koncu leta 2022 znašala 25,4 odstotka, kar je precej nad ciljno vrednostjo strateškega kazalnika v letnem načrtu upravljanja. Dolgoročna bonitetna ocena SID banke je ostala dobra (AA–) in stabilna.

O poročilu o poslovanju SID banke v letu 2022 je na področju, ki je predmet ZZFMGP, pripravila mnenje tudi **Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, oblikovana na podlagi 13. člena ZZFMGP** (v nadaljnjem besedilu: Komisija). Ta ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenih institucij na področju zavarovanja v imenu in za račun RS izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo, sklenjeno med SID banko in MF, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

14 USMERITVE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE SID BANKI GLEDE IZVAJANJA JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB / ZZFMGP

Računsko sodišče je v Revizijskem poročilu št. 3261-1/2011/155 z dne 27. novembra 2015 vladi priporočilo, naj podrobneje prouči vsakoletno poročilo SID banke o izvrševanju javnih pooblastil na podlagi določil ZSIRB v delu, ki se nanaša na izvajanje poslov v imenu in za račun RS, in SID banki posreduje ustrezne usmeritve. Na podlagi zgoraj navedenega je vlada preučila zgoraj navedeno priporočilo Računskega sodišča in ugotavlja, da usmeritve, ki bi jih vlada glede na priporočilo Računskega sodišča podala SID banki, izhajajo že iz ZZFMGP, ZSIRB ter drugih zakonov, v skladu s katerimi SID banka sicer deluje.

Vlada meni, da dodatnih usmeritev SID banki glede izvajanja javnih pooblastil ne more podati, ker za to nima ustrezne pravne podlage.